

MULT és JELEN

ERDÉLYI HIRLAP.

Megjelenik e' historiai és politikai erdélyi hirlap minden héten kétszer kedden és pénteken. Hon és Külföld 's Kolozsvári Hétlap melléklapokkal ötödfél iven.—Félévi előfizetés díja 6-hat rft ezüstben. Minden es. k. postán lehet előfizetni, vagy a pénzt biztos alkalomtól szerkesztőhöz béküldeni. Mindennemű hirdetések a' Hétlapban adatnak-ki, mely azomban Kolozsvártt külön is szétosztatik.

ERDÉLY ÉS MAGYARORSZÁG.

Gyászhir. Baumann Márton, n.szebeni fiók bñco-pénztár hivatalnok febr. 16-kán meghalálozott.

Kolozsvári ujságok. A' kolozsvári kir. lyceumban böjtölő hava 7-kén kezdett közvizsgálatok, ugyan azon hó 26-n többnyire szép előmenetelt tanusítva bevégeződtek. Mind a' három tudományi karban a' tanulmányok magyarul értelmezettek, kivéven a' természeti magán, közönséges és nemzetek közötti jogtudományt, mely a' legfelsőbb kegyelmes rendeletnél fogva deák nyelven taníttatott; de ezen jogtannak érdemes tanára, hódolni óhajtván a' maga körében is, a' kor és nemzetiség kíváncsának, annak egy részét már magyarra átalította, 's így is tanította, melyből hallgatói kitűnő sikerrel 's minden jelen lévő örömeire állották-ki a' vizsgálatot. A' mint biztosan tudjuk, a' tisztelt tanár úr is a' két testvér hon javának édes nemzeti nyelvünkön előmozdítását magyar szíven hordozván czélul kitűzte: még azon esetben is, ha tanítói pályájáról lelép, nem csak a' hátra lévő részét a' természeti jognak magyarul kiadni, hanem a' római polgári törvénytudományt is, melynek értelmét és szellemét, ha valaki, úgy bizonyosan ő felfoghatta 's bírhatja, minekutána harmincz egy éveken keresztül azt megkülönböztetett eredménynyel tanította; mely munkához az akadályokon győzelmet, a' vállalatlan kitartó türelmet, a' Mindenhatótól pedig, kitől minden jó akarat és munkásság származik, áldást és szerencsét szívből óhajtunk! Harmad nap egybegyűlt a' fenn említett kir. főtanoda tanácsa, az ifjuságnak kiválképp' erkölcsi tekintetben végbevitt osztályozására, mely alkalommal a' jogtudományi karban az idősebb bölcsészeti és jogtudor Banó István úr, a' maga és többi tanárok nevében méltóságos és főtisztelendő Keserű Mózes főtanodai igazgató úrnak a' felséges királyi főkormányzókhoz biztossági előadó hivatalra legkegyelmesebb kinevezését a' közörmű és reményérzettel teljes e' rövid beszédben szerencseltette:

„Méltóságos és főtisztelendő kanonok, kir. tanácsos, a' fels. k. főkormányzókhoz egyházi, kegyes alapítványi 's iskolai ügyekben biztossági előadó úr!

A' kolozsvári kir. főtanodának e' köszorúba egybegyűlt tanácsa 's tanárai, idvezeljük méltóságodat és pedig az öröm 's remény szárnyain versenyezve díszes elnöklése alatt megölelni e' szerencsét! Vig arcunk, derült homlokunk, csillogó szemünk, minden látható tetemünk elég világosan jelenti édes belső hevünket, hogy méltóságod hosszas hitegetéseink nélkül is meggyőződhetik, a' közóhajítás szerint sikerült felmagasztaltatásán

örvendő igaz tisztelgetünk iránt! — Midőn méltóságod felett a' nagyra termett szellemi és szívbéli tulajdonok, erények 's érdemek fénykoszorúját lebegni, midőn a' bolros szép tudományt, bölcs tappintatot, bő tapasztalás ércsítette méjj itéletet, nemes nyíltságot, nyájas kedélyességet, a' földi lét zajos tengeréből munkás iparral gyűjtött 's kiszemelt szintannyi drága gyöngyöket méltóságod lelkületében kir. főtanodánk igazgatói székéből a' fels. kir. főkormánytanácshoz fel-emelve látjuk: midőn alig egy évvel ezelőtt, 's éppen e' teremben első tisztelkedésünk, de új évi udvarlásunk alkalmával is érintett jóslatunk teljesedve, 's így köz és külön, mind anyagi, mind álladalmi nyomasztó sorunknak jövődjé jobbrafordulata zálogát, méltóságod mintegy kezeiben szemléljük rohanó vig kedvünk folyamát, nem vagyunk képpesek partjain belől megtartani! — Vannak az életben méltóságos kir. tanácsos úr! olyan pillanatok, melyekben az elnémulat legékesebb szónoklat, néma a' szívnek valódi érzete, mely tompává teszi azt, 's lezárja az ajkakát! Azért keveset és csak annyit szólhatunk: hogy tántoríthatatlan alátvalói hűséggel hálát mondunk fels. apostoli királyunknak, fejedelmünknek azon legmagasabb kegyelméért, melyből méltóságodat Erdély nagyfejedelemsége minden katolikus iskoláira 's intézeteire befolyó nagyfontosságú főkormányzók biztossági előadó hivatalra legkegyelmesebb határozata által kinevezni méltóztatta! Az ég áldásai ezen jószágért is, bőven harmatozzanak felkent fejére, szent koronánk dicsőségben ragyogjon felette a' két testvér magyarhon 's minden népei boldogulásából vegye szüntelen ország-lása gondjainak édes teljes jutalmát, a' legtisztább örömeik között folyjanak napjai, 's békességes hosszú időket éljen! — Fogadja méltóságod! szívjószágánál fogva esedeziünk hódoló tisztelkedésünket, 's egy boldogabb jövődjé fátyla alatt repdeső örömünk édes kitörését kedvesen, azon buzgó óhajtasuokkal egyetemben: hogy a' jó Isten méltóságodat dicső 's idves új tisztének viselésében kegyelnével 's bölcsesége lelkével támogatssa, kitűnő tehetségei működését pedig úgy kormányozza: hogy méltóságod magas állásából reánk is, királyi főtanodánkra is leendő tekintésének kimaradhatatlan hasznait a' tudományok virágzásában, a' fejedelem, a' hon, a' szülők reményének az ifjuságnak nevelése 's tanítása körül, az erényt, a' hazafi szellemet, a' nemzetiséget élesztő, és és kor igénylete, intézkedések eredménydus gyümölcsözésében, 's az innét bizonyosan következő közboldogság' előmozdításában gyönyörrel szemlélve — éljen sokáig! bútan és szerencsésen, ép erőben, egésségben! — Örömkönnye ragyogának az elérzékenyedett kir. tanácsos ömégának kegytele sze-

meiben, 's köszönetét gyöngéd és szíves szavakban fejező-ki e' nem várt meglisztelésért, igérvén, hogy noha más érdemes egyén fogja ötlet főtanodai igazgatói székében felváltani, még is elhivattatása ujkörében is a' tek. 's nagytiszteletű főtanodai tanácsnak lélekkel tagja leend — „Non possum divelli, nisi mea membra relinquam“ — mert rokonkeble a' barátság és szeretet édes lánczával vele egybeszővődött, 's azért gyönyörűségének tartandja a' benne helyhezett reményt hatása által eredményre vezetni.

A' farságon volt sok mindenféle tánczvigalmak közt azok, miket majd minden évben Wendler Károly úr szokott adni, 's azért rendesen Wendler báloknak is nevezetnek — minden tekintetben a' szebbek 's csinosabbak közé tartoznak. E' farságon két ilyen tánczvigalom vala elintézve, egyik szeredán februarius 23-n a' városi tánczeremben meg is tartatott, és az minden igazságos várakozást czélszerű ügyes elrendezés által teljesen kielégített. A' társaság válogatott jeles volt, 's az egész mulatságot jó kedv és vidámság fűszerezte. De azzal kapcsolatban egy kedvetlen körülmény még is megemlítendő 's hírlapi nyilvánosságra méltó. Bár. W. K. úr az elébb péntekre határozott tánczvigalmat, a' polgári társalkodónak szombaton eső báljáért, ez iránti figyelmeztetés következtében szeredára áttette — találkoztak még is ifjak, kik nem csak öszvebeszéltek a' Wendler-bálban részt nem venni, de még házanként járva a' szép nem tagjainál bujtogántak — noha nagy résztint sikeretlenül, — hogy azokat e' bálaktól elvonják. Ez indulatot és bánásmódot dicsérni nem lehet, 's legkevésbé lehet polgárinak — a' szó nemes értelmében — mondani. Bizony a' közözéla, időöltésre fordított sok fáradságot és áldozatot így köszönni-meg — ismételjük nem polgári, nem magyar érzés, sőt igen aprólkos szenvedélyre sülyedés. Csak az a' mit hozdoztak e' bálban, hideg kávé kalácssal, fagyalt, mandulatéj, limonádé, a' befizetett díjnál — 1 p. frt-nál egy személyre — bizonyosan többet ért. . . . De reméljük a' közbehangzó és szíves fáradságát teljesen méltányló vendégei ez indulatjában azon filiszteri törpelelkűségért teljes elégtételt nyert!

Városunkon most egy küldöttség van — melynek ittléte igen sajnós, de egyszersmind örvendetes bényomást is okozhat minden hazáját igazán szerető magyar szívére. Ez a' Szászváros székéből, az ott közelebből zaklatott magyarság részéről és nevében a' kir. kormányzókhoz küldött 's két tagból, egy rom. katolikus és reformatus polgárból álló követség. Azon ellentmondást, hogy ugyanazon-egy dolog sajnós és örvendetes bényo-

mást okoz, mindjárt megmagyarázzuk. A magyar nyelvet illető törvényezik szerint, a szász törvényhatóságok keblében a német nyelv használandó. Ennek Szászváros székre nézve — hol pedig a magyar elem tulsúlylal bír, s hol századok óta jegyzőkönyvek bizonyítása szerint a magyar nyelv hivatalos és közállományi használása a német feletti elsőszéggel bírt — azon kedvetlen következtetésre jut, hogy szász felsőbb intézkedések következtében a magyar nyelv a hivatalos körből teljesen kiszorított, s annak tanácsi, közönségi üléseken, jegyzőkönyvekben, s bár mely irományban használása megtiltattott, szóval a magyarok ott saját hazájokban nyelvükre nézve teljesen helottai állapotra jutottak. E keserítő helyzetből eredő tetemes sérelem orvoslása végett küldetett ide a két valláson lévő magyarság képében a fennemlített követség; melynek tagjai dr. Lészai Dániel egyházi gondnok és Molnár Károly. — A nyelv és nemzetiesség veszélyén kívül, még politikai jogok megszorítása is célzottatik. A városi közönség ott 40 tagból áll; ebből az eddigi szokás és rend szerint 16 szász, 16 reformatus, és 8 katolikus volt. Most közelebből az utolsók két helyet elvesztettek, s azok szászok által töltettek-bé, kiknek száma tehát már 18 s úgy halljuk hogy a katolikusok a változó és cserélgetve járó hivatalokban is (officium ambulatorium) milyenek, királybíró-ság, székbíró-ság, városi bíró-ság — Stadthann — és szónokság, melyek közül egyet mindég ők bírtak, rövidséget szenvednek, midőn a közelebbi tisztválasztáskor az utolsóból kihagyatásuk célba vetetett. — Ezen nyomasztó helyzet — mi a dolognak sajnos oldala — a reformatusok és katolikusok kezét fogását és szoros egyesülését szülte — s ez az irt ügy örvendetes oldala. Így van minden roszban jó is; az egyetértés pedig erőt szokott kifejteni. Az hogy Szászváros székeben a magyar elem tulsúlylal bír a szász felett, ez adatból világos. A nevezett székeben a városon kívül, van tizenkét helység. Ezek közül tíz tisztán oláh, két faluban és a városban a népes-ség elegy, az sz: vannak szászok és magyarok: Romoszon több a szász mint a magyar, Thordoson több a magyar mint a szász és Szászvárosan is, az oda telepített svábok mellett is, több magyar van: az arányt pedig számban téve-ki, az egész szász népesség 7-800 lélek, midőn a magyaroké, t. i. reformatusokat és katolikusokat összeszámítva, 1300-ra tehető. Még csak egy szót. Az új törvény szoros alkalmazása in ultima analis tagadhatatlanul a magyar nyelvet azon szász székből kiszorító szász intézkedéseket s azon törvénynek úgy magyarázását igazolni látszik. De helyesen, igazságosan s okosan van-e egy ily helyzet — ez a „summum jus summa injuria“ előidézte? annak vitatásába nem ereszkedünk. Annyi igaz, hogy azon székbeli magyarság a nyelvét lenyegető csapás következtében levert és ingerült állapotban van, minek lecsillapítását kormányunk ismeretes bölcsességétől s igazságszeretetétől biztosan várjuk és reméljük. Addig legyen szabad Szászváros székbeli magyar rokonainkat kérni és szívesen figyelmeztetni, hogy a törvény és felsőbb rendeletek iránti tiszteletet s azoknak szoros megtartását hordozzák szemök előtt s a kikerülhetetlen állapotot békével tűrve, abban nyugodjanak-meg, míg ő Felsőségének királyi magas kegyelme és bölcsesége, valamint a hiv magyar nemzet iránt mindég tanúsított atyai indulatja a törvényhozó testület közbenjövélével az előgördült sérelmet orvoslandja. Egyéni meggyőződésünket nyilvánítjuk: a fennforgó törvényezik azon rendelkezésében, mely a szász nemzetet az eddigi szokásban és gyakorlatban meghagyja, tekintetbe veendő indokot találtunk volna a szászváros-széki magyarsággal kimelölben bánásra, s a magyar nyelv százados közállományi jogának a

jövő országgyűlésig in statu quo hagyására. Sokszor megesett ezen a világon, hogy ki erősen sietett, éppen azért hátramaradt, s a fontolva haladás a politikában a nyargalva haladásnál mindég biztosabban célra vezetett. (Az alább következő „nyílt levelet“ a szászvárosi ügyben, t. cz. olvasóink figyelmébe ajánljuk.)

Közelebből a mint halljuk, ő Felsőség ns Középszolnok vármegyének börtönépítésére — a mire ott a raboknak igen rossz állapotban tarthatásukért nagy és nem halasztatható szükség volt — 7909 prftot méltóztatott az erdélyi tartományi pénztárból legkegyelmesebben rendelni. Halljátok ezt erdélyi repeal hősök! a reapplicatiót, s így e szép kis ország szétdarabolását nem törvényes úton is sürgető — de hála a magyarok Istenének! — keves számu fia honunknak!

Nyílt levél. Kolozsvárt febr. 28 n 1848. T. cz. szerkesztő úr! Alább iratok, mint a közös nemzetiség zászlója alatt egyesült szászvárosi r. katolikus és reformatus magyarság meghatalmazott követjei, köszönetet szavazván a küldöinket illető tudósítások becses lapjaiból iktatásáért, s örömmel tapasztalva azon rokon kebelből eredő részvétet, melyet mostoha helyezetünk gerjesztett véreinkben, részint ügyünk s a ns szász nemzeti viszonyaink kellő felvilágosítása végett, részint a német hírlapokbani mystificatio teleplezésére megbízásunkból folyó kötelességünknek ismerjük, minden nemzeti segítségunket, nyelvünk hivatalos használatát, vallásainkkal járó jogainkat tárgyazó ismertető történeteseti s hivatalos adatokat hírlapi úton közzé bocsátani, hazánk fiaival közleni; hëbizonyítandók egyszersmind, hogy az „unus sit populus“ eszméje a magán s közjólétrei közremunkálásban alapszik, s a magyar polgári elem s nyelv kiküszöbölését nem feltételezi.

Hisszük, a megtámadtatások özöne nem fog hiányozni; de mi adatokkal, tényekkel, s e mellett felvont sisakkal harcolandunk, a sophismák tompa életől nem rettegünk. Az elfogulatlan ítélőbíró ítélni fog.

Szívesen kérjük a t. szerkesztő urat, lapjait nyissa-meg számunkra; felszólítjuk a t. cz. német hírlapok szerkesztőit is, ugyan ezt tenni, hálás köszönetünkkel fogunk ezért adózni.

Addig is, míg értekezésünket beküldhetnők, ad vocem német hírlap nem tehetjük, hogy az elhíresedett fákladal peralatti refrain-járól egy pár jegyzést idene igtassunk. Hogy a Mult s Jelenben megjelent végversek úgy léteztek-e a szóban forgó fákladalban, mint azok a hírlapban állanak? nem tudjuk, mert elnyomatott nemzetiségünk romjai felett keseregve gyászolván, nem vehettünk részt a szász nemzeti öröminnepeben (Non erat conveniens luctibus ille color): de annyit tudunk, hogy ezen híres Marseillaise nek szerzője „praestans rector“ Gëltch úr, ki az e. f. hó 19 n tartott gyermekbálban a szünidő alatt poharat emelvén, philanthrop s szívkepzo toastjában többek között pythiai tripszáról ily szavakat önjöngö-le: „Ich hasse die Ungarn! Ich hasse den Adel!“ Gyűlölöm a magyart — gyűlölöm a nemességet; bár ki mit mondjon, tanítványaim szívébe az ezek elleni gyűlölséget méjjen fogom be-esepegtetni.“*)

Ily dühögőtől, ki felséges fejedelmünk s bekés szelid kormánya alatt, az ezeréves ns magyar nemzet vérről szerzett s védett földjén lakva ily káromlásokat mer bocsátani-ki száján, s egy ártatlan nemzedéket így destrual, hogy a többször említett kebelt lá-

zító refrain, sőt több is kitelhetett, bátran állithatni. Az ily emberekre minén ő Gëltch s társai, a becsületes ellenzék nevezetét vesztegetni nem szabad; a tulságos czim is igen kevés jellemzésökre; csak dühös fanatizmus vezérelhet ily önjöngésekre; különben a két pyramis-, transparent-, fáklás zene-, nemzeti színű lobogóra a pyramisokon lévő bálí cocárdákra mint eddig köztünk ily alkalommal nem látott jelenetekre, legyen szabad megjegyeznünk, hogy gyöngédtelenség s még valami, tombolni akkor, midőn szomszédunk háza lángba borúlva ég, pedig egyikkel is a másikkal is ezen urak között, némi számvetésünk csak volna. De ezekről másszor.

Reméljük a Gëltch úr toastjáról felhozott tényt senki is kétségbe nem hozandja, ámbár nálunk van példa, hogy bizonyos urak tervök kivételére, hitajánlás mellett a kétségbe nem hozható tényt is megtagadják — finis sacrificat media; s náluk a „nem emlékeztünk“ s „nem történt meg“ synonymák. (Lásd tanácsí jegyzőkönyvünk 1847 7 k 8-ber 1242 számát.)

Ujra is kérjük a t. szerkesztő urat le-résünk teljesítésére s. t. lévén a

T. T. szerkesztő urnak

alázatos szolgálí

Lészai Dániel m. k.

Egyházi gondnok.

Molnár Károly m. k.

U. I. A szászvárosi bárd költőre Gëltch úrról azon szomorú tudósítást közöljük, hogy a fennebemből gyermek-bálból alig mehetett haza, otthon roszul lett, élete veszedelemben forogván más nap eret kellett rajta vágatni, s 25-n még mind igen roszul volt; azonban: Diis pietas (ejus) et musa cordi est.

Politikai párt-szélsőségek s egy pár szó „Mult és Jelen“ és az „Erdélyi Híradó“ tordamegyei tudósítóhoz. (Végzet.) Azonban, elérve már az általánosságoktól, menjünk részletekre, és szálljunk-le Torda megye közgyűléseinek ellenzéki és conservatív tudósi óira. Lássuk az ellenzéki.

Minden hangulatnak meg van saját szerű hatása, s már a szembenézésnek vannak oly accentusai, melyhez az ember vagy vonzódik vagy attól eltávolittatik; és ha a hangnyomateknak vannak oly fokozatai, melyekben kifejezni lehet atyafiságot, barátságot, gyűlöletet, indulatot, szenvedélyt, nyígyiséget, bosszúállást: mennyivel nagyobb nyomattékkal bír e hangulatok különböző neme, ha az még a betűk hatalmába is átvitetik? a hatás minden esetre potencirozottabb a saját erejével, mint magánkörünkben. És ha valaki e hatások lelektani észlelésébe magát soha belé nem gondolta, s e felett még a legjobb halló organonnal felruházott embernek is oly hanggal beszél, mint föld-iketnek, célját eltiévesztette: mert minden politikának legfőbb politikája a lelektani ismeret segítségével — az emberbánás politikája. Tehát, ad vocem hangulat: az Erdélyi Híradóban az én tisztelt barátom oly hangulatot ölt-fel tordamegyei tudósításai-ban: miszerint, mind a mellett is, hogy Torda megye végzéseinek okadatai irányában nem hü-éges commentár, de sőt azokat saját pártnézeteinek bálványzása miatt teljesen ignorálja, miért is én megyei tudósításait, melyekben saját elveinek hosszszas commentatioja miatt e józanul haladó megye politikai irányának indokolására nem érkezik, vagy azt talán saját okainak erősbíthetése végett indokolni éppen nem is akarja: oly tudósításnak el nem ismíthetem, melyből valaha Torda megye szellemére rá lehetne ismerni; de sőt olyannak nyilvánítom, mely a megyének működési józan irányát, csak azért, mert oly divatos eszméken, melyek még a nyilvános élet vérebe nem olvadtak — nem rágódik: con amore népszerűtleníteni törekszik s oda van irányozva, hogy a hőbb vértékben, ha már volnának nálunk ily magasztos vérték, felzaklattassék a végsőségekre hajló jellem a sokat kockáztatás elszánt-

*) E nyilatkozatra — minél a politikai fanatizmus magasabbra nem hághat, s a mi éppen köztanító szájából jó — már igazán nem kell commentár Szerk.

ságával: hogy annyiféle politikai érdek, szenvedély, befolyás, jogosság és abrándos hit, a' helyett hogy kiegyenlítettnek, egy 24 óra alatt hamuvá égetessék, melyeknek peraiából majd phoenixként emelkedjék ki az annyi ismeretlen vágyakban képzelt magyar Eldorado; tehát mind ezek mellett is az én tisztelt barátom oly fennhangulattal szerkeszti megyei tudósításait, mintha csak a-mugy lóhátról beszélene az emberekhez, 's mint Franciaországban XIV dik Lajos a' parlament tagjait egy lovagló-ostorral hajtottak ki a' gyűlés - termekből, éppen úgy az én tisztelt barátom e' hajhásziműtelt elvellen, — legalább gondolatban megkísértette. 'S hogy megyénkben, mind a' mellett is, hogy lelke meggyőződését kétségbe vonni távol sem akarom, de sőt alkotmányos érzetéről tetőtől fogva talpig meg vagyok győződve: oly elv egyedségben találja magát, e' bosszontásig vitt követelt modorának tulajdonítsa.

És mit tapasztalunk a' Mult és Jelen tordamegyei tudósításaiban? Engedjen-meg tisztelt szerkesztő úr, hogy rendes levelezőjének megyei tudósításaira a' conservatív párt ügyében némi megjegyzéseket tegyek. Szavam sem volna ahoz, ha azon jegyzőkönyvi modorból, melyet rendesen követni szokott, olykor olykor más térre is ki nem térne, azon térre, melyen a' szenvedélyes személyeskedés fegyverével, a' mellett hogy tiszta szándeka felől ezáltal önmagát is nullificálja, még ama elszigetelt állásba is jött, hogy pártunk, melynek iránya, tudósításaiban nem élethíven képviseltetik, tudósító úr nem politikai hanem házi bölcseségével, maga magát öszve nem olvasztatja.

El kell ismernünk, hogy az Erd. Hiradó ellenzéki levelezője, éppen a' mily a-b-soluta minoritásban van megyénkben, éppen oly nagy lármát üt az Erd. Hiradó hasábjain, 's elveit, dialecticája egész fejevertárával szigorú jellemzetességgel annyira oltalmazza, miszerint meg kell vallanunk, hogy conservatív tudósítók felett hírlapilag mind eddig túlsúlyalyl bírt; mert a' Mult és Jelen tisztelt tudósítójának vagy ereje, vagy mondjuk inkább, hogy akarata hiányzott arra, hogy őt, megyénk felett indított politico polemijában ellenőrizze; egy szóval, nem volt benne azon antidotum az ellenzék mérge ellen, nem volt azon villámhárítója mennyköveinek, melyet én minden megyei tudósítóban meglívánok, ki magát egy párt nézeteinek tolmácsul felkente.

Ma már alkalmasint tisztába állanak a' politikai pártok; iránya és célja van mind a' conservatív mind az ellenzéki pártnak, 's ma már csak e' két nagy szó felett foly a' vita: miként? és mikor? ama kérdésen, haladjunk-e? már tul van a' nemzet; 's hogy a' kormány a' nemzet haladás irányának részesévé lön, azt a' közelebb lefolyt erdélyországi hongyülésen, 's a' magyarországi újabb korszakot képző királyi előterjesztvényekből már látta a' nemzet. 'S hogy polgári intézvényünknek régi formákat kell levetkezni és újakat felöltöni: abban mind a' kormány, mind a' nemzet egyet látszanak érteni; csak hogy jól megjegyezzük, rem egy 24 óra alatt, mert egy kilenczefél századot át élt intézvény, melynek lelke csak nem a' nemzet vérévé vált, biztosan csak együttthadás, miveltség és polgári erények által vetkethetik ki gyarolásaiból. De ezen vetkethetési processusra, szükség, hogy a' nemzet többség akarata is érve legyen; azon többségnek akarata, mely a' mint hogy polgári intézményeinknek talapzatát annyi századok óta megöltalmazni tudta, annak gyarolásától békés úton egyszersmind megválni is tudjon.

Midőn tehát mint fennebb érintem, a' politikai haladás ténen a' pártoknak határozott irányuk és céljuk van, ezen pártok irányával és céljával szükség, hogy egy megyei tudósító ismeretes legyen; mert mint conservatív tudósító, hogy is lehetne másképpen

az ellenzék pártuizetének moderátora és a' conservatív párt nézeteinek tolmácsolója, ha mind a' két párt nézeteinek irányát és célját ignorálja?!

Állítsa-fel elvül, mint egyedül biztos útra vezető tant azt, miszerint: hazánkban nem egy új polgári társaságos élet első megalapításáról, vagy lánczait szétszaggatott és minden fennálló viszonyokat lerombolt nép új átöntéséről van szó: — egy kilenczefél századot átélt polgári létnek szilárdítása és békés útoni javítása forog kérdésben! És e' fő kiindulási pontot, labai alól kisikamlani soha ne engedje.

Állítsa-fel azon tant, hogy az alkotmányos szabadság, melynek éppen mint a' paradicsom fájának tiltott gyümölcsei is vannak, nem a' türelmetlenségben, 's miután Baranya megye jeles conservatív kövérjének állítása szerint: a' conservatív és ellenzék maga az alkotmányos élet, nem is a' pártok egy más fellalásában, hanem mint Montalembert, a' hires francia pair és szónok igen jellemzetesen megjegyezte: a' bölcs és önkéntes türelemben áll!!

És ha e' lapok igen tisztelt tordamegyei tudósítója, tudósítói működését nem e' tanok szerint fogja-fel, akkor ön pártunk és e' lapok érdekéből javasolnom kell, miszerint: megyei tudósításaiban kövesse a' tényeknek csak is jegyzőkönyvszerű előadását, ne hogy a' tisztelt levelező úrnak jól ki nem számított conservatív politikája, az Erd. Hiradó levelezője ellenzéki politikájának, mint már nálunk megjegyeztetett, diadala legyen.

És én biztosan hiszem, hogy a' méjjen tisztelt szerkesztő úr is, mint e' lapnak vezérirója, meg fog engem tartani abban, hogy haza ügyeinknek eme fejlődési processusában, a' midőn ember kell a' gátra, szükség, hogy ki a' conservatív politika hírlap-levelezőjére lépelt, a' politikai avatottságának bírjon is egyszersmind azon fogalmával, mely által beláthassa, hogy tulajdonképpen a' politikai pártok hová és merre tartanak? Ezen is nerek nélkül pedig, ha valaki sem a' maga, sem a' más párt politikai irányát és célját felfogni nem bírja, egy skepsis martalekává válik, melyben tisztába hozott nézetek nélkül, mint a' moderatori pártnak egy divergens része, politikai működésében sikerre és eredményre nem számíthat.

Közelebbi alkalommal a' tisztelt szerkesztő úr engedelmevel az Erd. Hiradó 322-dik számában közlött tordamegyei közgyűlés azon ágára, mely a' követi jelentést tárgyalta, miután abban egy közbevetést érdemelt egyéniség, az igazság és méltánylat háttérbeszorításával érdekeltek, feleletem megteendőm. — Tordáról.

Belsőszolnoki közlés. Belsőszolnoki megye ujonnan kinevezett érdemes főispánja mélt. Kozma Imre úrnak diszes hivatalába beigtatása mártz. 6-n leend. — A' tisztség februarius második felében a' tisztelt főispán úrnál főbíró M. J. úr vezérlete alatt tisztelkedett, miről közelebbi számunkban bővebben szölandunk.

Felsőfejéri közlemény. A' főispán innepélyes elfogadása. Miután ns Felsőfejér megye értesített a' fels. k. főkörmányszék által, hogy főispánjává köröspataki mélt. gr. Kálnoki Dénes úr nevezte tett-ki, 's közelebből a' tisztelt gróf főispán által értesített arról is, hogy ezen folyó 1848-k év februarius 7-ére a' nemes megye tanácskozási teremben megjelenendő, már e' hó 6-n a' nemes megye részéről egy küldöttség a' megye határ szélére megjelent a' tisztelt főispán urat elfogadandó, a' holott a' küldöttség részéről főjegyző Cs. J. a' nagy hideg miatt nem felette hosszú, de cselszerű beszéddel a' megyei határszélre érkezett gróf főispán urat idvezelte 's elfogadta; miután az egész küldöttséget 12 tisztességes készüllettel és előfogatokkal ellátott szának

felfogván azoknak kíséretében eljutott a' megye főhelye Szász Mártónfalva határszélére, hol hasonlólag több vármegyei egyének, 's valami 80 százsz nemzeti egyén ruhába öltözött százsz ifjak lóháton négy zászlók lobogásával fogadták. E' kísérettel érkezett-bé a' nevezett helységbe a' ns megye tereméhez, hol a' tisztelt gróf főispán úr szekereből, rövid idő alatt előállítható hangászok zenéje kísérete mellett leszállván, a' terem ajtójához érkezett, 's ott több megyei tagok jelenlétében eddig igazgató főbíró M. F. által egy az alkalomhoz illő beszéddel fogadtatott — Ez megtörténvén minekutána az egész valami 50 60 megyei nemes kíséretében a' főispáni lakba bėjutott, ott a' tisztelt gróf főispán úr a' jelen lévőknek ő méltóságaért tett fádadozásukat, tisztelkedésüket, személye iránti figyelmöket egy diszes beszédben kifejezte. Azt követte helyettes alispán H. D. által rendezett ebéd, mely a' nagy hidegben meglehető étvaggyal érkezett egész kíséretet teljesen kielégítette, miközben a' tisztelt és szeretett új főispánért sürű eljenzések között több poharak ürítették. Más nap 7-n tartott ő méltósága egy teljesszámu tiszti ülést, valami 40 megyei, részint tisztek részint hitese jelenlétökben, 's diszes beszéddel a' tiszti ülést kinyitotta, a' ns megye rendét köszöntötte, 's a' megyei kormányzó székét sokszoros éljenkiáltások között elfoglalta. Több e' megye boldogságára célzó intézkedéseket tett, melyek anél inkább figyelmet érdemlők és gerjesztők valának, mivel a' tisztelt főispán úr ő mlga közjóra intézett éber és lelkes munkásságának, 's a' megye jövődjéjének kezességét foglalják magukban. Isten éltesse a' nagyreménységű főispánt, hogy a' nemes megye rendével egyetértőleg, a' haza és következőleg a' megye boldogságára ernyedetlen szorgalommal hosszú időkig működhessek. — Egynehány nap Sz. Mártónfalva mulatása alatt bőlesen rendelkezvén, börtönt, levéltárt, helybéli tanodát 's több aprólékoszágokat megvizsgálván, az elfogadáshoz szinte hasonló kísérettel a' megye határszéliz viszont elkísértetett, rövid időre ujából visszatérendő. r. l.

Csik szék közgyűlése. (Végzet.) Második ülés januarius 18-kán.

7.) A' közelebbi ülésről szerkezett jegyzőkönyv felolvasatván, némely igazításokkal helybenhagyatott és megerősített.

8.) Elők a' mult gyűlésen felbenhagyott országos új törvények felolvasását és kihirdetését tűzi-ki, minek következtében az urbért illető minden törvényezikkek a' határrendezés és birtokelkülönítésről, a' nemtelenek személyes fel- és alperességéről, 's végre a' magyar és székely törvényhatóságokbani törvényszékek ülnökeiről alkotottakkal együtt felolvasatva. — Az urbériséget illető 3 d törvényezikk 4 dik szakaszában, hol urbéri szabályozásnak a' székely földön miképpen lehető alkalmazásáról van szó, ezen kifejezésre székely örökségek, a' rendek mint egy óvásul kifejezni kívánjak, miszerint székely örökségnek tekintik a' székely föld terén, 's bar mily sorsuak kezén lévő mind azon birtokokat, melyek a' székely nemzet sarkalatos törvényei ellenére visszaélőleg netalán béhozott és bébizonyítható jus regiummal illetve nincsenek, 's következőleg urbérnek azokban helye sincsen; egyébiránt a' több felolvasott törvényezikkek tudásul és megtartásul vétettek.

9.) Olvasatott a' fels. kir. főkörmányszéknek, mult év karácson hava 29 ról 15,184 szám alatt kibocsátott rendelete, mely mellett a' katonai ujonczok kiállításátárgyában, mult hó 13-n 14,800 szám alatti a' székhez kiadott rendelet folytában, a' helységbeli ifjak öszveírására szolgálendő iver több példányokban megküldetnek és azoknak az öszveíró biztosok elegendő számmal leendő kiosztása, némely útastások közlése mellett parancsoltatik. — Szolgál tudásul és mind maga a' felolvasott rendelés szükséges szá-

mu másolatokban mind pedig a' hozzá mel-
lékelt ívek adassanak kezére az összeíró és
sorsvonató bizottmányoknak.

10.) Olvastatik fels. kir. főkörmányszék-
nek, folyó hó 3-ról 430 szám alatt kibocsá-
tott rendelkezése, melynél fogva az erdélyi ha-
társzélhez közel fekvő Komunieste, Dormán-
falva, Dostana és Kokaicza nevezetű moldo-
vai helységekben véletlenül kiütközött marha-
dög veszélyes ragályának honunkba áthara-
pozása megakadályozása tekintetéből, a' szar-
vasmarháknak Moldovából honunkba hajtása
merőben megtiltatott, a' nyers marhabőrök-
nek pedig a' fennálló rendszabályok szerinti
szoros tisztítás alá vételle rendelkeztek. Szol-
gál tudásul és megtartásul.

11.) Olvastatik a' fels. kir. főkörmány-
széknek tavalyi karácson hó 9-ről 14,024
szám alatt kibocsátott rendelkezése, melyben ha-
tároztatik, hogy jelesen a' katonák között
nagy mértékben elharapozott bujasenyv ki-
irtása tekintetéből, testökökkel gyalázatos ke-
reskedést űző erkölcstelen nözemények gyak-
ran szoros vizsgálat alá vétessenek, kik bu-
jasenyveseknek találtak, czélszerűleg gyó-
gyitassanak, 's a' meggyógyított idegen cze-
lengők, ha becsületes keresetmódot nem ta-
lálhatnak, átküldő levelek mellett, a' viszszatér-
és kemény büntetés alatti megtiltása mel-
lett, hazájokba kísértessenek 's általában véve
a' rendes orvosnak kötelességévé tétetik,
hogy a' bujasenyvesek kitudása és gyógyítá-
sára teljes igyekezetet fordítson. — Szolgál-
tudásul, 's a' tisztség útján az alkirálybíró-
nak és rendes orvosnak küldessék ki, 's egy-
szersmind ugyan tisztség útján a' helybeli ez-
redi kormány szólíttassék fel, az e' tekintet-
ben is nélkülözhetetlen közös kórház felál-
lítása eszközölése iránt.

12.) Olvastatik a' fels. kir. főkörmány-
széknek tavalyi július 23-ról 1899 szám a-
latt kibocsátott kegyelmes rendelkezése, mely-
ben az anyagi szerek árullására nézve a'
szék határozata és felterjesztése ellenére, múlt
évben 10,105 kormányi szám alatt kibocsá-
tott rendszabálynak pontosan leendő meg-
tartása ismételve rendelkeztek. — Szolgál-
tudásul.

13.) Olvastatik még nemes Udvarhely-
szék rendinek tavalyi karácson hó 20-ról
133 szám alatti átirata, melynél fogva Ze-
telaka felé már régen tervezett út kinyitása
tekintetéből, részünkről is egy bizottmány
kinevezését kéri. — A' rr viszszaírni ha-
tározták, miszerint az érdekelt útvonal ki-
nyitása iránti czélszerű intézkedéstől nem i-
degenek, 's annál fogva mihelyt a' megtalá-
ló szék rendi az oláhfalvi és parajdi erdei
útvonalok jó állapotba hozatalára nézve si-
keres lépéseket teendettek, 's azt foganatba
is vették, azonnal innen is a' kívánt bizott-
mány ki fog nevezetni.

14.) Olvastatik a' csatószegei ns közön-
ségnek némely faluk kebelében felállítan-
dó rendszabályok iránt alkotott constitutio
megerősítését kéri kérése. — Bialia Fe-
rencz jegyzőnek, véleményadás végett a' jö-
vő közgyűlésig kiadott.

15.) Olvastatik ns Lukács Ignácznak
táblabíróságrai felvételére iránti kérése.
A' kérelmes törvényekből jártasságának jö-
vő közgyűlésig leendő megbíráására, alkirály-
bírói elnöklet alatt egy bizottság nevezte-
tt ki.

16.) Többeknek folyamodásuk követke-
ztében nemesi származásukról a' szokott mó-
don bizonyítvány adatott, ketten u. m. Dózsa
Pál és Geréb János a' táblabírák közzé fel-
vétettek 's beeskettettek, Mikó Istvánnak je-
lentése pedig, hogy a' gyergyószéki táblabi-
rák sorából kilépni akar, eddigi szolgálatja-
nak teljes méltánylása mellett tudásul véte-
tt. — Január. 19-n az azelőtti napon tar-
tott ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hi-
telesítése után, a' gyűlés eloszlott.

Szászrégeni tartózkodás. Mint
szegény falusi ördög, folyó télutó derekán,
a' rossz úton befordulék a' szomszéd Sz.

Régenbe, 's a' városi élet búköre azonnal
engemet is örvényébe ragadott. Sokadal-
maztam és mert minden drága volt, keveset,
az az: semmit sem vettem. Kártyáztam „az o-
roszlánynál“ és mert sok volt a' csaló, idő-
met pénzemet vesztettem. Báloztam is, 's e'
még a' többek között jobban sikerült, mert
sok ügyes magyar leánnyal váltottam szót,
keringtem egynehányat 's azomban Pé-
ter dicséretére legyen mondva éjfélig jól
ettem ittam; mert azontúlra semmi sem ma-
radt az étteremben, nagy szerencsére pén-
zem is az utolsó notát járta már, ha csak a'
fekete táblára nem akarok becses úri ne-
vemmel kerülni. — Igen, a' propos! talán
nincsen is a' t. szerkesztő úrnak levelezője
Sz. Régenben, hogy mostanában oly kevés
tudni való kerül ki innen, pedig mint mond-
ják, mindég csak volna valami. Azért álljon
itt valami hivataln tollamból, p. o. Két de-
rek úri ember, látva hogy az emberek na-
gyon kijózanultak 's áldott békében kezdet-
tek élni egymással, azomban sok udvarokból
a' szekér rudja is kifelé fordult: ugyan csak
neki estek a' senatorságvadászának.

Nó hát, Bereczk, Hye falva,
'S mindjárt a' két Oláhfalva,
Bátos, Dedrád, Petele,
Es te is áldott Teke!!
Feljött válságtok nagy napja,
Csak szert tenni jó kaszárja!
Van ki senátor legyen,
Csak, hogy zöld asztal legyen.

Imé bizony, szinte költő is lesz belőlem.
Csak látszik mindjárt, ha az ember városba
surlódik. Továbbá: egy dionysiusi elszántsá-
gú sok szép tulajdonokkal bíró lelkes egyén,
miután a' megyei alispánság semmiképpen
nem akar már ürességbe jöni, csupán hogy
a' hazának és közjónak szolgálhasson kész
feláldozni magát, 's a' tisztes o. mesterségtől
fel éppen a' polgár mesterségig mindenféle
hivatalt elvállal. Bővebb útmutatást kaphatni
a' radnotfalvi várnál. Nagy dolog ám, mi-
kor a' világ nem akarja az érdemet elismer-
ni, 's még nagyobb, midőn a' gondviselés
titkos útjai, a' halandók forró vágyának be-
telezésével sehogy sem akarnak öszvetalálni!
Még mit írjak? A' katona-ujonc-sorsvonásra
itt is tétetnek az előkészületek, 's van pol-
gár, kinek találandó fiaért, három négy kato-
nája is van már már előpénzzel ellátva. Csak
nem mese az, hogy gazdag város Sz. Régen
's tehetőségek annak polgárai. A' magyar casi-
no-egylet, másfélévi rövid létezés után, ké-
szül a' szászokéval egyesülni, inkább felbo-
molni, hogy annál könnyebben lehessen a'
magyarok eredetét napkeletről leszármazat-
ni: magyar kezdet számalatuz; hamar lobban
hamar hűl. — Közelebből, egy barna zenészt
a' m. régi utzában vérben fetrengve fel-
holtan találtak, fején egy darab súlyos fával,
ki osztán harmadnapra egészen is holtá leve.
Némelyek gyanítják, hogy a' szerfeletti éji sik-
ságon, terhével, melyet állítólag orozott el-
esett, 's az ölte volna meg; mások meg erő-
szakos gyilkolástól rebesgetnek, de még ed-
dig semmi sem bizonyos; azomban, min-
dent kíváj a' fekete tyúk. Melyek ut-
án ez igénytelen sorokat — perse ide értve a'
rostakimélést is — 's csekély magát, a' t.
szerkesztőségnek és tisztelt olvasó közönség-
nek szívességébe ajánlott marad — egy
sok a' dalmas.

Magyarhoni országgyűlés.

XXXVIII. Ker. ülés januarius 18-kán. El-
nökök mint tegnap, jegyző Szentkirá-
lyi.

Legelőbb a' pestvárosi, azután a' budai
petitók olvastattak fel.

Házman F. (Buda k.) Indítványozá a'
városok szavazatát 's választás módját meg-
állapítani, 's szentesítés végett még e' gyű-
lés folyama alatt felterjeszteni. Továbbá in-
dítványozá, a' két tárgyat két külön törvény-
cikk alá foglalni.

Hosszas vita után, többen igen lelkesen
szólván a' tárgyhöz a' gyűlés a' nélkül, hogy
határozat történt volna eloszlott.

XXXIX. Ker. ülés januar. 19-n. El-
nökök 's jegyző mint tegnap.

Ezen ülésben is a' szabad kir. városok
szavazati joga iránti vitatások folytattattak.

Kubicza (Trencsin) a' szavazati kér-
dést a' belrendezési kérdéstől nem választ-
ja-el.

Somsich Több állításokat czáfolt.

Szontag P. (Libetbánya) 's a' legna-
gyobb rész a' budai indítványt pártolta.

A' vitatásoknak még ez nap sem lett vé-
ge.

XL. Kerületi ülés jan. 20-kán
Elnökök mint multkor, jegyző Szentkirá-
lyi.

Elnök bemutatja a' verificationalis
választmány jelentését Bélabánya ügyében.

Kinyomtatni rendeltetett.

Károlyi indítványozá a' partiumi mág-
násokat az országgyűlésre meghívni, a' főis-
pánoknak régi állásukat visszaadni 's a'
négy főispán nélküli megyének főispánt
adni.

Ezután a' napirendre kerülén a' sor, a'
mult országgyűlési munkálatok 's kormányi
törv.javaslat tanácskozás alá vétetik.

De a' tárgy ez nap sem fejeztetett-bé.

XLI. Kerületi ülésben jan. 21-n
ugyan e' tárgy feletti viták folytattak.

Ez egész nap a' 2 sorból álló 3 § fe-
lett folyt a' vita mely a' telepedésről szól.
Leghevesebben a' zsidók ellen beszéltek, je-
lesen Domokos László (Bakabánya) egy
hosszu és neveltséges beszéddel iszonyu-
lag kikelt ellenek 's Bibliából és historiá-
ból megbizonyítá — hogy a' zsidók tolvajok.
Beszéde többszörös megrovásokat vont ma-
ga után.

A' tárgy e' gyűlésen sem fejeztetett-bé.

XLII. Kerületi ülés jan. 22-n.

Legelőbb a' magyar gazdasági egylet pe-
titiója tárgyalatott, melyben elhatározták, ke-
rületi választmányt küldeni ki.

Ezután a' napirend, a' szabad kir. váro-
sokról törv.javaslat tárgyalása folytattatott. A'
mennyiben az 1840-ki 29-k törv.cikknek a'
a' telepedésről szóló §-ban megemlítése teg-
nap el nem döntött, szavazat útján annak
a' kormányjavaslat szerinti megemlítése a'
többség által elfogadtatott. Ellene 20 megye
szavazott.

A' 4-k § megmaradt.

Az 5-k § módosított.

A' szabályokról szóló §-ok helybenha-
gyattak.

A' 17-k § első fele módosult.

A' 18-k § kevés vitára adott alkalmat;
egy rész ugyan is a' szerkezetet pártolta,
más az egyházi személyeket saját hatósá-
guk alá tartozandónak ítélte.

XLIII. Kerületi ülés. Elnökök Inkey
(Somogy) Lonyai (Bereg) jegyzők Szent-
királyi, Asztalos.

A' honosítás 's külföldiekről törv.javas-
lat vétetett-elő hitelesítés végett.

Szentkirályi indítványozá, hogy az
1790: 16. törv.cikk értelmében az erdélyi
indigénák Magyarhoni is olyaknak te-
kintessenek. (Hejyes.)

A' törvényjavaslat §-onként tárgyalat-
ván, ez nap új tárgy nem vétetett-elő.

XLIV. Kerületi ülés jan. 25-n. El-
nökök 's jegyzők mint tegnap.

A' Partium iránti felirat kinyomtatni ren-
deltetett.

A' külföldiekről törv.javaslat §-onként
tárgyalása folytattatott.

Végre a' napirendre a' szabad kir. vá-
rosokról törv.javaslatra került a' sor. A' vi-
ták ez nap hevesek 's hosszantartók voltak
de a' dolog még sem dőlt-el.

XLV. Kerületi ülés jan. 26 n. El-
nökök 's jegyzők mint tegnap.

A' honosításról 's külföldiekről szóló
törv.javaslatnak tegnapi fennmaradt egyik
pontja hitelesítettén, folytattatott a' sz. kir.
városok elrendezése körüli tanácskozás.

A' viták még ez nap is a' 18-k § mel-

lett és ellen folytak. Végre az elnök ajánlá a' dolgot szavazat útján dönteni-el, de ez nem láttatott szükségesnek. A' végzés, a' szerkezet mellett mondatott-ki.

A' 19- és 20-k § ok módosításokkal fogadtattak-el.

Az idő messzire haladván az ülés eloszlott.

XXIV. Országos ülés a' tek. kk. és rrnél jan. 27-n rendes elnöklet alatt.

Legelőbb a' közteherviselés tárgyában kelt válasziizene a' förr-nek olvastattott.

Ezután a' verif. választmány jelentésére kelt rendi határozat olvastattott.

Az 5-k § némi vitákat idézett-elő, de Kossuth indítványára a' szerkezet megmaradt.

Az ezután olvasott iizenetek, semmi vitatászat sem idézték-elő.

Utóbb a' honosításról 's külföldiekről törv.javaslat 's iizenet olvastattak.

A' 3 k § 2-k fele heves vitára adott alkalmat, megkivántatván e' szerint, hogy a' honosítandó külföldi alattvaló lenni megszűnjék.

Vidos (Vas) indítványozá elengedhetetlen feltételül a' magyar nyelv tudását is is bésorozni.

Bükk (Borsod) indítványzá, hogy a' gyárosokra nézve tétessék kivétel.

Heves és ingerült vita keletkezett, a' kapcsolt gyűlés komoediának nevezetett, 's végre a' dolog személyeskedésre is került.

Utoljára a' vasi indítvány fogadtattott-el a' borsodi módosítással.

XXV. Országos ülés a' tek. kk. és rrnél. Rendes elnöklet alatt.

K. Személynök A' honosításról szóló törv.javaslat 4-k pontját tűzi-ki tanácskozáat alá.

Némi módosítással elfogadtattott.

Ezután az 5-k § 3-k pontjára tett megjegyzése a' kir. személynöknek fogadtattott-el.

A' többi §-ok közül is egynehány némi módosítással megkeresztül.

Ez nap az első fejezet tárgyalása végeztetett-bé.

XXVI. Országos ülés a' tek. kk. és rrnél, rendes elnöklet alatt.

Ez ülésben a' II. és III. fejezet kerültek tanácskozás alá az első szólnán a' honpolgárság elvesztéséről, a' 2 dik, a' külföldiekről. Különböző §ai különbözö módosításokon mentek keresztül.

Utóbb a' gr. Schמידegg K. és b. Horatzky A-nak az országgyűlésre lett meg nem hívása tárgyában kelt felirási javaslatok, 's a' sérelmek és kívánatok tárgyalása országos választmány kiküldése 's az inség elhárítása iránti iizenetek tárgyalattak.

XLVI. Kerületi ülés januar. 31-n Elnökök gr. Andrássy Emil (Torna) Bory Pál (Hont) jegyzők Szentkirályi és Szabó.

Bory P. (elnök) a' Részek iránti iizenet hitelesítésére hívja-fel a' t. rr figyelmét, — mi is igen csekélystilaris módosítással helyben hagyott.

Bory P. (elnök) Jelenti, hogy a' mai napra kitűzött elegyes országos ülés nádor ő fennsége rendeletéből holnap fog megtartatni.

Kossuth L. Pest köv. Midőn a' hitelesített iizenet tárgyában először indítványt tön, megkérte a' t. rrket, miszerint ez ügyre annál inkább fordítsák figyelmüket, mert a' Részekben a' dolog annyira béményolódott, hogy kik ott a' viszszaacsalolás iránt rokonszenvet mutatnak, üldözésnek teszik-ki magukat. Midőn e' tekintetben adatot hoz-fel, nem kíván határozatot, de azon erőnek felköltésére akar hatni, mely a' közvéleményben fekszik. Ugyan is kövárvidéki jegyzői

aláírással ellátott irat után előterjeszti, hogy a' tudva lévő petitio kézbesítésével megbízottak egyike Katona Miklós kövárvidéki szolgabíró, noha e' tekintetben a' kövárvidéki januar. 17. 's folytatvatartott közgyűlésben semmi említés elő nem fordult, hivatalától elmozdított. A' januar. 17-n tartott tiszti-székhez, melyről tudva van, hogy a' municipiumok minden erejét felemésztette, gr. Teleky Miklós főkapitány intézvényt küldött, melyben a' nélkül, hogy Katona Miklós neve, vagy elmozdításának oka tudatnék, a' nyiresi járásbeli szolgabíróságra Butyán Benjamin nevezeték-ki, K. M. mert a' petitio átnyújtásával ő is megbízva rr, hivatalától ezért elmozdított. (A' tek. rr. nemletszést nyilvánítanak.) Ezen adathoz szóló commentárt nem tesz, egyedül kívánja, hogy a' kormány e' bonyodalmaknak a' törvény végrehajtása által mi hamarabb véget vessen.

Bory P. elnök a' mlgos förrék válasziizenetét a' közös teherviselés tárgyában rendi iizenetre tűzi-ki tanácskozás alá.

Szabó M. jegyző: Olvassa a' mlgos förr. válasziizenetét.

Kossuth: E' tárgyat illetőleg indítványozá kifejezni, hogy a' kk és rr a' förr hozzájárulását szívesen fogadják, a' kútfók iránti utasítás sürgetésétől ellenben elállanak.

Károlyi I. (Nógrád) Választmány kiküldését indítványozá, mire Kossuth megjegyzé: a' közös teherviselés elvét decretálni óhajtja.

A' rr szavazni nem akarván a' határozat a' nógrádi indítványra nézve Pest követje kijelentése szerint mondatott-ki.

Ezután a' szabad királyi városokról t. javaslat 21 §-sa tárgyalása folytatott, de ez ülésen nem végeztetett-bé.

XLVII. kerületi ülés febr. 1-n. Elnökök mint multkor, jegyző Szentkirályi

Gr. Andrássy (elnök) A' 21-k § feletti tegnap félbeszakadt tanácskozás folytatását megnyitja.

Bónis (Szabolcs) indítványozá a' b) pont után ezt tenni: „a' városban letelepedett nemesek minden keresetre a' városi hatóság alá tartoznak.“

A' vita ez indítvány felett folyt, de elegyes ülés következtén nem dőlt el.

XXVII. Országos elegyes ülés nádor ő fennsége elnöklete alatt.

Ez országos ülésen az administratorok ügyében érkezett kir. leirat olvastattott-fel, mely is kinyomatni rendeltetett. (Közöltük a' 14-k számban.)

XXVIII. Országos ülés a' mélt. förrnél febr. 3-n rendes elnöklet alatt.

Legelőbb is a' karzat éjlenzése a' piszszegetése, melylyel a' megjelenőket fogadták, gr. Zichy Ö felszólalása nyomán a' nádor megrovását vonták magukra, mire gr. Teleky L. mentőleg szólott-fel, említvén hogy ezek gyűlés előtt történtek.

Ezután köv. iizenetek olvastattak.

1.) Magyar honosításról 's külföldiekről t.javaslatlalt.

2.) Mutakozó inség elhárítása iránt, felirással.

3.) Sérelmek és kívánatok tárgyában országos választmány kiküldése iránt.

4.) Gr. Schמידegg K. és b. Horatzky A. meg nem hívásuk iránt.

5.) A' vágújhelyi prepost 's Pozson városa meg nem jelenése iránt.

6.) B. Baldacci A. meg nem hívása iránt felirattal.

7.) Az 1844-k sept. 3-n ő Felségéhez felküldött bányatörvénykönyvre kiadandó k. k. válasza sürgetését tartalmazó felírás felterjesztése iránt felirási javaslatlalt.

Ezután az urbéri örökválság iránti iizenet olvastattott,

B. Vay M. (Koronaőr) Előadta e' tárgyra vonatkozó indítványát, mely szerint óhajtja, hogy az örökválság kötelezővé legyen, 's e' tárgyban választmányt küld-ki, mely oly földes urak irányában, kik a' megváltani képes jobbágyoknak a' földet kieresztetnem akarják, kötelező törvényeket hozzon, elhárítatván mindenek előtt az azt gátló akadályok.

Gr. Doss ewffy E. Tárgyavatott beszéddel mutogatá ez indítvány czélszerűségét.

Gr. Szapáry A. Válaszolni kívánná, hogy az megváltási kötelezettséget elfogadván az e' tárgyban kiküldendő választmánynak a' viszonyosságot kívánják utasításul adni.

Gr. Erdődy S. A' választmányhoz szakértő emberek- bankárokat kíván kinevezni. Pártolja a' rket de úgy, hogy egész, községek váltsák-meg magukat.

Gr. Cziráky P. Pártolja a' rret, az általános elvek elvont kimondásának nem lévén barátja, de ha ez többséget nem talál, a' koronaőr indítványán is megnyugszik.

Gr. Almásy M. Hasonlólag szavaz.

Tihanyi F. (Temesi gróf) Nem pártolván a' kölcsönösen kényszerítő t. javaslatot, pártolja Gr. Czirákyt.

Gr. Teleky L. Pártolván a' koronaőrt, a' választmánynak utasításul adja eszközölni, hogy a' földesur kármentesítése eszközt esz-közöltessék az urbéri viszonyokból kibontakozás.

B. Vay M. Az előtte szólók észrevételeire tesz megjegyzéseket.

Busás H. Gr. Cziráky mellett szavaz.

Gr. Csáky L. A' rr mellett szavaz.

Gr. Teleky D. Pártolja gr. Teleky

Lászlót.

Hertelendi I. Gr. Cziráky mellett

szavaz.

Urményi J. Hasonlólag szavaz.

Gr. Haller F. Az iizenetet pártolja.

Gr. Szecheny A. B. Vay M. indítványa czélszerűségét — melyt maga is pártol — több oldalról megmutatja. Ha ez indítvány megbuknék, gr. Cziráky mellett szavaz.

Lonovics I. (Csanádi püspök) Pártolja koronaőrt.

B. Vay A. Gróf Cziráky mellett szavaz.

Az idő messzire haladván az ülés eloszlott.

Rövid közlés. A' febr. 19- és 20-ki kerül. ülésekben mind a' városi ügy feletti vitatkozások folytak. — A' direct vagy egyenes választás elve közeget-értéssel elfogadtattott.

Ausztria.

Bécs. A' császári birodalom és cs. k. hadisereg, érzékeny csapást szenvedett, gr. Hardegg János Ignátz lovasságibábornok, udv. főhaditáncsi elnök, Mária Theresia katonai rendje közepkereszties vitéze 's a' t. rövid betegség után élte 76-d évében februar 17-re viradó éjjel történt halála által. — Ő Felsége az idvezült derék férfi magas érdemei iránt viseltető nagyrabecsülésének kitünő bizonyosságát adta az által is, hogy a' februar. 17 re határozott udv. tánczvigalmat elhalasztatni parancsolta. — Gr. Hardegg febr. 21-n temettetett-el rangjához illő katonai pompával. — A' közelebbi erdélyi országgyűlés őtet, ki itt köztiszteltben álló főhadivezér volt, honunk fiai koszorujába fűzte.

A' mint írják, Felsőausztriában és Styria hercegségben a' földesurak és jobbágyaik között kedvetlen surlódás, sőt ellenségeskedés támadott. Az utolsó tartomány három u. m. gratz, brucki, judenburgi kerületében, a' dézmát a' földnépe megtagadta. Sőt egy hely-

ságban a katonaság és több százból álló földeszek közt összeveszés is történt.

Lombárd-Venecze. Febr. 8-ka a két egyetemi városra Pávia- és Paduára nézve igen komoly nap volt. Annak délutánján, csak nem ugyan-azon órában mind két városban lázadási jelenések történtek, melyeket nem egy pillanatnyi felhevülésből eredett útszai összeveszésnek, de mélyenfekvő okból származó s igen nagyfontosságú eseménynek kell és lehet az olasz viszonyok sorában tekinteni, mi annál sajnósabb, mivel egyfelől szinte a legmagasabb fokra hágott nemzeti gyűlölet kitörése, másfelől, tudományokkal foglalkozó, tanuló ifjaknak a politikai surlódásba kéveredését s így azon bűnös idegenkedésnek a muzsák szent hajlékába is benyomulását mutatja, midőn egy azt nem érdemlő loyális kormány iránt viseltető rút hálatlanság példáját is tartják e mozgalmak előnkbe. Az események egyidejűsége s tisztán kimondott erkölcsi összevágások, az előidézett okok s más mellékkörülmények hasonlatossága mind annak bizonyosságai gyanánt tekinthetők, hogy előre elkészített s formaszerű zűrzavar merénylet s így a dolgok fennálló rendjének felforgatására célzó istentelen próba volt. — Az irt napon febr. 8 n délután 5 órakor a Porta Cremona felé vezető útszában halottkíséret ment. Megjegyzést érdemel, hogy ilyen gyászmenet, vagy temetési innepélyesség Olaszországban ritkaság, azért az a városi előjáróság híre s tudta nélkül nem igen történhetik. Csoportosan jelentek-meg e bizonyosan nem rögtönzött gyászinnepélyre az egyetemi deákok, még pedig oly öltözetben mi a pártszellemes mesterkedések szülötje, s éppen azért a felingerült népességre hatás nélkül nem maradhat. Ugy nevezett bergamoi és strutzollas kalapot viseltek, melyek a nápolyi események iránti részvét tanúsítása végett calabriai kalapoknak hívtak. A gyász kísérettel találkozott egy Páviában lévő s gr. Gyulai ezredbeli tiszt, ki akkor lépett ki a kaszányából, s egy szivar darab még a szájában volt. A mint a halottkísérethez érkezett, sapkáját le- és szájából a szivart kivette, de a mint a temetés tovább indult, szivarozását folytatta. Legottan az összesereglett deákok nagy és fenyegető zajt ütöttek, s lármázni kezdtek: „Abasso il zigarro! porco d' un tedesco chi fuma, abasso il tedesco!” (le a szivarral! disznó német ki pipázik; le a némettel!) Csak hamar a tiszt kezére egy kemény ütést kapott, míg jobbjára felől ordították: — „Abasso il tedesco!” Ideje volt a nevekded s mind nagyobb ingerültségre hevülő tömegből magát kiszabadítani, ha személyét méltalansággal illetetni, s a császár köntösét sárral dobáltatni nem akarta. A tiszt azért azt tette, mit az önvédelmi törvény megengedett, becsülete s kötelessége pedig elibe szabtak, — kardját kirántva maga oltalmára használta, hogy azon bárdolatlan vad csoport fenyegetéseit kikerülhesse, a miben célt is ért. A láрма azonban behallott a szomszéd útszába s jelesen egy kávéházba hová az örseregbeli tisztek jártak, honnan az emberek s a tisztek is a zajra ficsődültek, s az utolsók a mint egy pajtásukat megtámadva és veszélyben látták, legottan védelmére siettek, s az őket követő hajgáló deákok vakmerő és gaz tette következtében méltó bosszankodásra hevülve, kardot rántani s az erőszakoskodók közé bevágni el nem mulattak. E pillanatban egy tisztot vezetett katonatemetés viszázatérő útjában oda érkezett, mely elől az összeveszésről népség szétoszlott. Hadnagy Schulzot egy követő fölé hajtották, ki eszméletét veszítve, a földre leesett. Midőn felkelt dühösségre lobbanva egy boltra rohant, hová néhány deák beszaladt, s kardjával az előtaszított üveges ajtóra vágott, midőn azt kezéből kifacsarták,

de a mit két ott termelt pajtása visszarántott. E zaj és láрма közben néhány házakból székeket, szekrényfiokokat, sőt egy forró vízzel megtöltött pléh kalaptokot is löktek-le a katonákra. Néhány puska- és pisztolytűzés is történt. Egy házban, hová egy pár megtámadó hészaladt, igen mérges összeveszés történt. Ezredes Benedek, kinek neve az utolsó galicziai eseményekből dícséretesen ismeretes, ki jelenleg Páviában városi parancsnok, erőteljes rendszabályokhoz nyúlt a rend és csendesség helyreállításáért s fenntartásáért. Kapitány Ferenczi Károly estve 10 órakor a mint útszán ment, ábrázatjában egy pisztoly lövés által keményen megsebesített. (A paduai események előadása következik) A Lombárd-Veneczei királyságban közelebbről egy politikai röpirat nagy figyelmet gerjesztett, melyben azon óhajítás fejeztetik ki, hogy az olasz tartományok a magyar alkotmányhoz hasonlókat kapjanak mint a mi a békét ott egyedül biztosítja.

KÜLFÖLD.

Spanyolország. Madridból febr. 6-ról jött tudósítás szerint, Espartéro két barátja kíséretében Logronoba, születése helyére elutazott. Ott egyelőre, minden közdoblogba avatkozástól elvonultan fog lakni.

Franciaország. A király febr. 14-n estve fogadta a követkamara nagy küldöttségét, mely a válaszfeliratot felvitte. Ahhoz az ellenzék tagjai közül csak hárman csatlakoztak, különben számosan jelentek-meg. A király, feleletében kiemelte a státus hatalmak kölcsönös bizodalmit s egyetértését, mi által az alkotmányos institutok épülete mind erősebbé lesz, de a reformlombok ügyére nézve fennforgott kedvetlen versengésre abban semmi célzás nem volt. Egyszermind a kamarának személye iránt nyilvánított hajlandóságát szívesen megköszönte. A követség hangos éljenezetessel idézték a királyt — ki azt elárkényvedve fogadta. — Párizsban a kormány ellenzése dacára megtartatni szándékolt reformlombok miatt nagy ingerültség mutatkozott.

Nagybritannia. Az alsóház febr. 11-ki ülésében lord Morpeth a nagy városok egészségi állapotja javítását tárgyazó új billt előterjesztette, melyet minden pártok kedvezőleg fogadtak. Cardwell az angol-chinai kereskedést illető hivatalos iratok közlését is kívánta a theavám alábbi szállására célzó indítványáért. Wood kincstár-cancellárja, nem hitte, hogy azon van alábbi szállítása a mostani helyzetben tanácsos volna. — Febr. 11-n a zsidóbill másodszor felolvasása felett viták elkezdődtek és béis végződtek; mely alkalommal Peel azontörvényjavaslatot a ház zajos tetszését megnyert beszédében pártolta. A másodszori felolvasás 277 szóval 204 ellen, tehát 73 szóval többséggel elhatározott. — Ugyan az nap dr. Howley Wilhelm canterbury-i érsek és Anglia primása 83 éves korában meghalt. (A primási jövedelem 17,000 f. st. vagy 170,000 pforint, azzal összekepesztve van 149 prebenda vagy egyházi jövedelem patronatusi joga.) A meghalt érsek e főpásztori méltóságot 1828-tól fogva viselte. Londonban febr. 10-n számos hajóbirtokosok, hajómenterek, mátrozok — az utolsók számát 20,000-re teszik — a hajózási törvények fenntartása mellett nagy demonstrációt csináltak. Végzetlen hosszú sort formáló gőzösek és felczipázott csónakokon eveztek a Themsén a westminsteri hidhoz, hol a partra kiszállván, egy küldöttség zenekísérettel ment a belső miniszterhez, kinek a fennirt célból készült kérést átnyújtották. A miniszter a mint látszott, e lármás fellépésnek nem igen örvendett.

Svájc. Bernában a szövetséggyűléseknél febr. 14-n tartott ülésében Dufour je-

lentése következtében a nevezett fővezérnek és főtisztikarnak elbocsátatása 19 $\frac{1}{2}$ szóval elvégeztetett. — A más napi ülésben az ausztriai, francia és prussszai udvarok második jegyzékére készített felelet 19 szóval jóváhagyatott. Abban Svájc jogai és önállása fenntartására célzó óvás foglaltatik.

Olaszország. Két-szicíliai királyság. Palermoból febr. 5-ről jött tudósítások szerint oda megérkezett a király januar. 29-ki s országának alkotmányt ígérő rendelete. A központi választmány azonban s a nép az 1812-ki alkotmány helyreállítását sürgeti. A dolgozók állásában — mely a szigetnek Nápolytól kormányzati tekintetben teljesen különválasztására láttatik irányozva — a király Anglia és Franciaország közbenjárásához folyamodott. — Castellamare erősség febr. 5-n magát feladta. — A nápolyi király febr. 6-n fogadta lord Mintot a rendkívüli küldetéssel megbízott angol követet. — Nápolyból febr. 9-ről írják, hogy a megígért alkotmány ki nem hirdetéséért a nép zúgolódni kezdett.

Egyházi birodalom Romában febr. 8 n a közcsendesség megzavartatott, s e nyugtalan mozgalmak következtében majd minden ministerek elbucsztak. — Pápa szentsége egy febr. 10-n kiadott s népéhez intézett hitelezésében azt csendességre inti, maga részéről mint mondja, semmit elnem mulat, mi a státus méltóságát és javát előmozdítja, és semmi engedményt nem ad, mi kötelességeivel, és alattvalói boldogságával össze nem férne.

Prussszia. A mint Berlinből febr. közepén írják, a prussszai hadiministeriumban szerfelett nagy mozgás és munkásság uralkodik — úgy látszik Prussszia hadi készületeket teszen. — Volt hadiminister és tábornagy Boyen élte 77-d évében febr. 15-n Berlinben meghalt.

Oroszbirodalom. Az orosz császár is az ausztriai francia és prussszai udvaroknak a svájci közbenjárás ügyében a szövetséggyűléshez intézett jegyzékében kifejezett elveket magáévátette, és Svájcban lévő követje b. Krüdener által Bernában a szövetséggyűlésének amazzal teljesen egyformán hangzó jegyzéket adatott-át. — A „Journal de St. Petersburg” ezt következő módon jelenti: „Báró Krüdener a császári kabinettől parancsolatott kapott a svájci szövetséggyűléséhez következő nyilatkozatot: Intéznem az ausztriai, francia és prussszai udvarok azon nyilatkozatot, melyet januar. 18-n tettek, a császári kabinettnek tudtára adták, ez maga részéről kijelenteni szükségesnek véli, hogy az Oroszbirodalom amaz oklevélben kifejtett státuszjogi elveket, azon elvek erejénél fogva abban foglalt kívánatokat, valamint abból eredhető következtetéseket egészen s teljesen magáévá teszi, hogy a császári udvar, mint szintén a más három udvar nézete szerint is, a Svájcban kitört események s az által mi ott most jelesen történik, a cantoni önuralkodási jog — souverainité — megtámadva, s így a szövetséges köztársaságnak Európa közérdekén épülő alapelve szétrombott — oly elv, melynek fenntartásához van kapcsolva Svájc neutralitásának biztosítása — s azért az Oroszbirodalom maga részéről egyelőre feloldva látja magát e neutralitás jogait fenntartani azon rendszabályok ellen, melyekhez egyik vagy másik határszéli hatalmasság saját bátorléte pillanatnyi érdekénél fogva nyulni szükségesnek itélné. Annak maga részéről tett kezesség-vállalás mind addig felfüggesztve lesz, míg a szövetséges köztársaság megismert létele alapját formáló feltételek körén kívül maradand, s azon kívül mind addig, a mig Svájc minden országok lázatoinak menedékül szolgál s azoknak segítséget és védelmet adand, hogy a szomszéd státusok csendessége és bátorsága ellen bűntetlenül összeveszküdhessenek.”